

Innovatie P&C cyclus gemeente Buren

bijlagen bij raadsvoorstel matrix en thema's
begroting 2017

Datum	24 mei 2016
Auteur	Marnix Ruiter, Jan Willem Bol en Annemarie Hooijmans
Project	Innovatie P&C

Inhoudsopgave

1	Bijlage I Verdeling taakvelden in matrix.....	4
1.1	Scores invloed	4
1.2	Scores ambitie	6
1.3	De uitslagen.....	6
1.4	Verwerking in de matrix	8
1.5	Wat betekent de plaats in de matrix?	10
2	Bijlage II Thema's	11
2.1	Thema: Eigen kracht	12
2.2	Thema: Ontgroening en vergrijzing	13
2.3	Duurzaamheid	14
2.4	Ander gebruik van de ruimte	15
2.5	Overheidsparticipatie: Nederland kantelt	16
2.6	Regionalisering en regionale samenwerking.....	17

1 Bijlage I Verdeling taakvelden in matrix

In de maanden maart t/m mei van 2016 hebben de organisatie en raadsleden een tweetal vragenlijsten ingevuld. Eén door de organisatie om te bepalen hoeveel invloed er per nieuw taakveld is en één door de raads- en burgerleden om te bepalen wat de ambitie is. Dat resulteerde zoals afgesproken in een verdeling van alle taakvelden over een matrix. De positie in deze matrix bepaalt hoeveel informatie er in de begroting gegeven wordt. Hieronder een overzicht van de uitslagen, beginnend bij invloed, daarna ambitie en uiteindelijk de samengevoegde uitslagen in de matrix.

1.1 Scores invloed

Hoe kwamen de scores tot stand?

De organisatie scoorde de 46 taakvelden op invloed. De medewerkers die betrokken zijn bij een taakveld werden gevraagd een digitale enquête in te vullen. In deze enquête werden vier vragen gesteld over het taakveld:

- Is Buren vrij om te bepalen DAT we het taakveld uitvoeren?
- Is Buren vrij om te bepalen WAT we voor dat taakveld doen?
- Is Buren vrij om te bepalen HOE we het taakveld uitvoeren?
- Is het relevant voor Buren?

Dit leidde tot de volgende verdeling van scores:

- 1 keer ja = heel weinig invloed;
- 2 keer ja = weinig invloed;
- 3 keer ja = veel invloed;
- 4 keer ja = heel veel invloed.

Uitslagen invloed

Medewerkers scoorden 46 taakvelden. De uitslag van deze score naar de vier categorieën was als volgt:

Heel weinig invloed:	4
Weinig invloed:	18
Veel invloed:	5
Heel veel invloed:	19

Deze verwerkten we in onderstaande tabel en vervolgens als basis voor de enquête aan raadsleden over ambitie.

Tabel 1: Verdeling invloed taakvelden

	Dat	Wat	Hoe	Relevant	Totaal	Veel/weinig invloed
IZ						
Burgerzaken			1	1	2	weinig
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			1	1	2	weinig
Sportbeleid en activering	1	1	1	1	4	heel veel
Cultuur presentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1	1	1	1	4	heel veel
Media	1	1	1	1	4	heel veel
Samenkracht en burgerparticipatie		1	1	1	3	heel veel
Wijkteams	1	1	1	1	4	heel veel
Inkomensregelingen			1	1	2	weinig
Begeleide participatie			1	1	2	weinig

Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk		1	1	1	3	heel veel
Maatwerkvoorzieningen (WMO)			1	1	2	weinig
Maatwerkdienstverlening 18+			1	1	2	weinig
Maatwerkdienstverlening 18-			1	1	2	weinig
Geëscaleerde zorg 18-			1	1	2	weinig
Geëscaleerde zorg 18+				1	1	heel weinig
Volksgesondheid			1	1	2	weinig
Ruimte						
Verkeer en vervoer		1	1	1	3	veel
Parkeren		1	1		2	weinig
Recreatieve havens	Gemeente Buren draagt op het moment niet bij aan recreatieve havens.					
Economische havens en waterwegen	Gemeente Buren draagt op het moment niet bij aan economische havens en waterwegen.					
Openbaar vervoer		1	1		2	weinig
Economische ontwikkeling	1	1	1	1	4	veel
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	1	1	1	4	heel veel
Bedrijfsloket en -regelingen	1	1	1	1	4	heel veel
Economische promotie	1	1	1	1	4	heel veel
Onderwijshuisvesting		1	1	1	3	veel
Sportaccommodaties	1	1	1	1	4	heel veel
Cultureel erfgoed	1	1	1	1	4	heel veel
Riolering		1	1		2	weinig
Afval		1	1		2	weinig
Milieubeheer		1	1		2	weinig
Begraafplaatsen		1	1	1	3	veel
Ruimtelijke ordening	1	1	1	1	4	heel veel
Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	1	1	1	1	4	heel veel
Wonen en bouwen	1	1	1	1	4	heel veel
Beheer overige gebouwen en gronden	1	1	1	1	4	heel veel
Musea	1	1	1		3	veel
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1	1	1	1	4	heel veel
Bedrijfsvoering						
Crisisbeheersing en brandweer			1	1	2	weinig
Openbare orde en veiligheid			1	1	2	weinig
Bestuur				1	1	heel weinig
Ondersteuning organisatie			1	1	2	weinig
OZB-woningen	1	1	1	1	4	heel veel
OZB-niet woningen	1	1	1	1	4	heel veel
Parkeerbelasting	Gemeente Buren heft op dit moment geen parkeerbelasting.					
Belastingen overig	1	1	1	1	4	heel veel

Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds				1	1	heel weinig
Overige baten en lasten				1	1	heel weinig
Treasury		1	1		2	weinig
Totaal	19	30	42	39		19 heel veel invloed 5 veel invloed 18 weinig invloed 4 heel weinig invloed

1.2 Scores ambitie

Hoe kwamen de scores tot stand?

Raads- en burgerleden werden (via de fractievoorzitters) uitgenodigd tot het invullen van een digitale enquête. In deze enquête waren de taakvelden opgedeeld in twee onderdelen: veel en weinig invloed. Per onderdeel werd hen het volgende gevraagd:

De organisatie scoorde de taakvelden op de hoeveelheid invloed die de gemeente heeft op de taakvelden. Op de taakvelden hieronder heeft de gemeente relatief veel/weinig invloed en beleidsruimte. Over welk van de onderstaande taakvelden wilt u de meeste informatie teruglezen in de begroting of de vinger aan de pols houden?

Uitleg:

Sleep de tien taakvelden waarover u veel informatie terug wilt zien in de begroting naar rechts. Prioriteer vervolgens de taakvelden in de rechtse kolom door de taakvelden naar boven of naar onder te slepen - waarbij de taakvelden die u het belangrijkste vindt bovenaan komen te staan.

Nadat de raads- en burgerleden de enquête hadden ingevuld werden gewichten toegekend aan de antwoorden:

1 ^e plaats:	10
2 ^e plaats:	9
3 ^e plaats:	8
4 ^e plaats:	7
5 ^e plaats:	6
6 ^e plaats:	5
7 ^e plaats:	4
8 ^e plaats:	3
9 ^e plaats:	2
10 ^e plaats:	1

Alle taakvelden die niet in de top tien stonden kregen geen punten. Alle antwoorden van de raads- en burgerleden werden vervolgens opgeteld per taakveld.

1.3 De uitslagen

Uitslagen ambitie

23 Raads- en burgerleden hebben de enquête ingevuld. Eén van deze ingevulde enquêtes was ongeldig omdat niet alle twee de onderdelen waren ingevuld. Bij twee enquêtes waren meer dan tien taakvelden (per onderdeel) geprioriteerd. Bij de uitslag zijn van deze enquêtes alleen de eerste tien taakvelden per onderdeel meegenomen. 22 Enquêtes zijn meegenomen in de uitslagen. Dat resulteerde in de onderstaande uitslagen.

Tabel 2: Uitslagen ambitie

taakveld	score ambitie	aantal keer in top 10
veel ambitie		
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	161	20
Samenkracht en burgerparticipatie	151	18
Openbare orde en veiligheid	132	21
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	124	15
Wonen en bouwen	123	22
Wijkteams	101	15
Maatwerkdienstverlening 18-	91	13
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	83	18
Economische ontwikkeling	82	12
Burgerzaken / Publiekscentrum	74	12
Verkeer en vervoer	74	17
Sportaccommodaties	73	13
Maatwerkdienstverlening 18+	69	14
Ruimtelijke ordening	64	10
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	63	19
Beheer overige gebouwen en gronden	61	11
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	60	9
Ondersteuning organisatie	59	8
Sportbeleid en activering	57	11
Geëscaleerde zorg 18-	55	16
Onderwijshuisvesting	54	9
Inkomensregelingen	54	10
Volksgesondheid	49	10
weinig ambitie		
Afval	46	7
Crisisbeheersing en brandweer	44	8
Openbaar vervoer	40	10
Riolering	38	8
Cultuur presentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	37	6
Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk	33	6
Begeleide participatie	32	4
Geëscaleerde zorg 18+	28	11
Bedrijfsloket en -regelingen	28	7
Bestuur	28	6
Milieubeheer	27	3
Belastingen overig	22	7

Parkeren	18	8
Economische promotie	17	6
Cultureel erfgoed	15	4
Treasury	12	2
Overige baten en lasten	10	2
OZB-woningen	8	1
OZB-niet woningen	7	1
Media	6	6
Begraafplaatsen	6	2
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3	1
Musea	1	1

1.4 Verwerking in de matrix

Per taakveld verwerkten we de scores op invloed en ambitie in een matrix. Deze matrix heeft vier vakken:

- Veel invloed, veel ambitie;
- Veel invloed, weinig ambitie;
- Weinig invloed, veel ambitie;
- Weinig invloed, weinig ambitie.

Ieder taakveld is ondergebracht in één van de vakken. De scores op invloed verdeelden we in twee categorieën: veel invloed en weinig invloed. Per taakveld zijn vier vragen gesteld. De optelsom van de vragen waarop “ja” geantwoord werd, leidde tot een totaalscore per taakveld: 1, 2, 3 of 4. Bij een score van 1 of 2 werd het taakveld toegewezen aan de categorie “weinig invloed”, bij een score van 3 of 4 is het taakveld toegewezen aan “veel invloed”. De matrix laat een score (1 t/m 4) op de horizontale as zien.

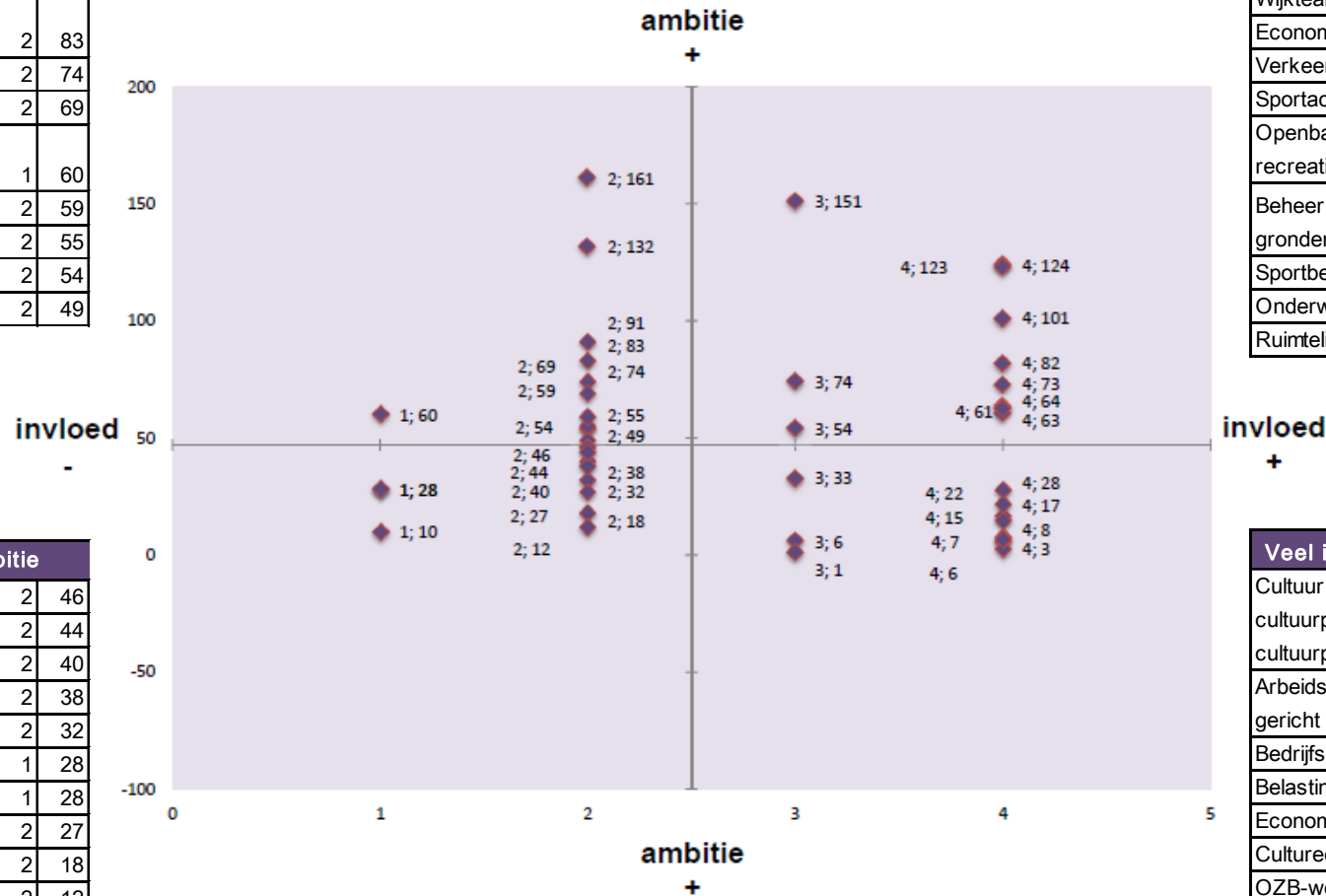
De scores op ambitie verdeelden we ook over twee categorieën: veel ambitie en weinig ambitie. Deze categorieën waren afhankelijk van de ingevulde resultaten. Om de informatie in de begroting gerichter te maken was het doel om ongeveer de helft van de taakvelden onder te brengen in “veel ambitie” en de andere in “weinig ambitie”. Dit hebben we vertaald naar de matrix: de scheiding tussen de categorieën ligt op de score van 47. Deze score is dus gekozen zodat er in beide categorieën de helft van de taakvelden vallen.

In de matrix op de volgende pagina zijn de taakvelden in de vier categorieën ondergebracht. De tabellen geven de taakvelden in de bijbehorende categorie weer. Achter de taakvelden staan twee cijfers: de eerste is het cijfer op invloed en de tweede is het cijfer op ambitie. Deze twee cijfers bepalen de plaats in de grafiek: de eerste cijfer (invloed) bepaalt de plaats op de horizontale as, het tweede cijfer (ambitie) bepaalt de plaats op de verticale as.

Grafiek 1: Matrix invloed en ambitie 2017

Weinig invloed, veel ambitie		
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2	161
Openbare orde en veiligheid	2	132
Maatwerkdienstverlening 18-	2	91
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2	83
Burgerzaken / Publiekscentrum	2	74
Maatwerkdienstverlening 18+	2	69
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1	60
Ondersteuning organisatie	2	59
Geëscaleerde zorg 18-	2	55
Inkomensregelingen	2	54
Volksgesondheid	2	49

Weinig invloed, weinig ambitie		
Afval	2	46
Crisisbeheersing en brandweer	2	44
Openbaar vervoer	2	40
Riolering	2	38
Begeleide participatie	2	32
Geëscaleerde zorg 18+	1	28
Bestuur	1	28
Milieubeheer	2	27
Parkeren	2	18
Treasury	2	12
Overige baten en lasten	1	10

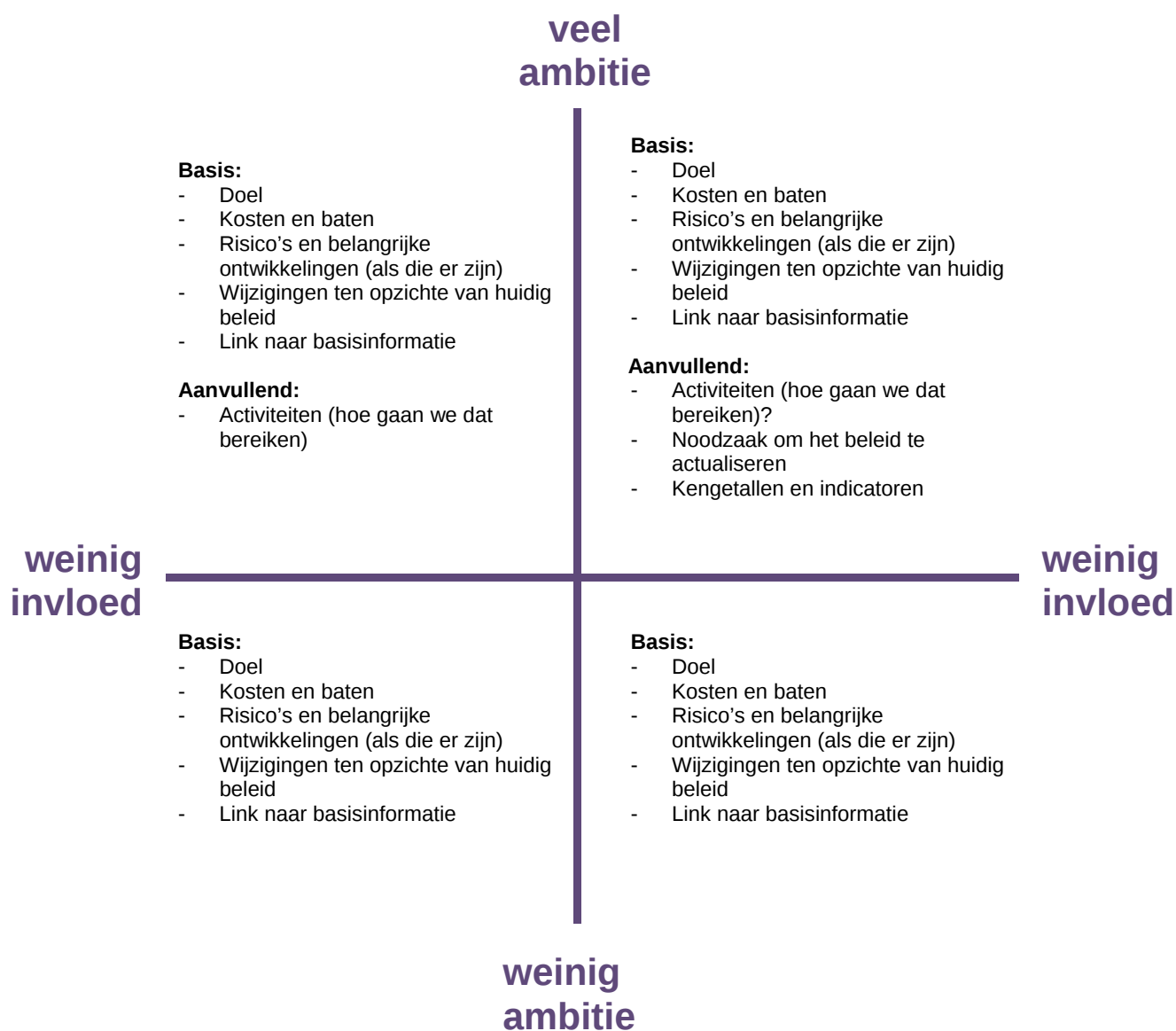
Veel invloed, veel ambitie		
Samenkracht en burgerparticipatie	3	151
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4	124
Wonen en bouwen	4	123
Wijkteams	4	101
Economische ontwikkeling	4	82
Verkeer en vervoer	3	74
Sportaccommodaties	4	73
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4	63
Beheer overige gebouwen en gronden	4	61
Sportbeleid en activering	4	57
Onderwijshuisvesting	3	54
Ruimtelijke ordening	4	64

Veel invloed, weinig ambitie		
Cultuur presentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4	37
Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk	3	33
Bedrijfsloket en -regelingen	4	28
Belastingen overig	4	22
Economische promotie	4	17
Cultureel erfgoed	4	15
OZB-woningen	4	8
OZB-niet woningen	4	7
Media	4	6
Begraafplaatsen	3	6
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	3
Musea	3	1

1.5 Wat betekent de plaats in de matrix?

In de raadsvergadering van 1 maart 2016 stelde de raad vast welke informatie per categorie van de matrix verstrekt wordt. Afhankelijk van de plaats van het taakveld in de categorie, wordt er voor het taakveld bepaalde informatie verstrekt. Het voornaamste verschil in informatie is afhankelijk van de score op ambitie en in mindere mate op invloed. Daarvoor is bewust gekozen. Immers, raadsleden hebben aangegeven voor dit taakveld veel informatie te willen krijgen. Het figuur hieronder laat het soort informatie zien dat er per categorie wordt verstrekt. Dit is de basis voor de informatie over taakvelden in de begroting.

Figuur 1: Informatie per categorie

2 Bijlage II Thema's

Op 26 april 2016 inventariseerden we met raads- en burgerleden welke thema's komende jaren interessant zijn voor gemeente Buren. In bijlage 4 vindt u een overzicht van de uitkomsten van deze avond.

Uitslag thema's naar aanleiding van informatieavond

De organisatie droeg voor deze avond 12 thema's aan. Tijdens de sessie werden de aanwezigen gevraagd ontbrekende thema's toe te voegen. Vervolgens werd hen gevraagd aan te geven welke associaties ze hadden met het thema. Om te bepalen welke zes thema's uitgewerkt zouden worden werd er aan het eind van de avond gestemd. Iedere fractie kreeg zes stemmen die ze uit konden brengen op thema's. Het was toegestaan meerdere stemmen per thema te geven. Dat resulteerde in de volgende resultaten:

Tabel 3: Uitslag thema's, bepaald met raads- en burgerleden op 26 april 2016

Thema	Stemmen	Toelichting
Versterken eigen kracht	9	Ontstaan uit de samenvoeging van de thema's "Langer thuis", "Voorkomen", "Kleine huishoudens".
Ontgroening & vergrijzing	9	
Duurzaamheid	7	Toegevoegd tijdens de avond van 26 april 2016.
Ander gebruik van de ruimte	6	
Overheidsparticipatie: Nederland kantelt	6	Ontstaan uit de samenvoeging van de thema's "Connectiviteit", "Doe het zelf, doe het samen", "Op maat: iedereen is uniek"
Regionalisering	4	
Deeleconomie	1	
Tweedeling leefstijlen	0	
Digitalisering	0	

Hoe komen de thema's tot stand?

De thema's komen in vier stappen tot stand:

1. Inventariseren thema's in de organisatie (maart 2016);
2. Bepalen top zes met raads- en burgerleden (april 2016);
3. Vaststellen top drie door de gemeenteraad (5 juli 2016);
4. Uitwerking thema's in de begroting (vastgesteld in november 2016).

Hieronder vindt u een korte uitwerking van de zes gekozen thema's. We stellen voor te kiezen voor de drie thema's die op 26 april de meeste stemmen verkregen: 1) Versterken eigen kracht; 2) Ontgroening & vergrijzing; 3) Duurzaamheid.

2.1 Thema: Eigen kracht

Wat bedoelen we met eigen kracht?

De term “eigen kracht” zou er waarschijnlijk niet zijn als professionele zorg niet bestond. Vóór het ontstaan van de verzorgingsstaat moesten mensen al hun problemen zelf en met hulp van anderen oplossen. Met de opkomst van de verzorgingsstaat namen professionals naast de zorg ook veel taken over die voorheen door het netwerk werden gedaan. Daar waren mensen vaak erg mee geholpen, maar ze raakten daardoor ook in een afhankelijke positie. Vrij vertaald is eigen kracht de vaardigheid van iemand om problemen zelf, of samen met zijn netwerk, op te lossen.

Ontwikkeling in de samenleving

- Gezinnen worden kleiner; daardoor per gezin minder hulpkrachten voorhanden;
- We worden mobieler. Voor kinderen die verder van hun ouders wonen is het lastig om alledaagse hulp te geven;
- De verbanden in de samenleving worden ‘losser’. Door die minder hechte verbanden is het lastiger om hulp in de nabijheid te realiseren;
- Meer mensen hebben een baan. Daardoor is er minder tijd om informele hulp te geven;
- Nieuwe verbindingen mogelijk, bijvoorbeeld door platforms op internet (bijvoorbeeld via Facebook).

Gevolgen individualisering

- Over het algemeen regelen mensen meer zelf. We maken zelfstandig keuzes, die ook meer op onszelf gericht zijn. Maar we zijn ook meer op onszelf aangewezen;
- Meer echtscheidingen, wat vaak leidt tot een gemiddeld lager inkomen per huishouden, waardoor meer behoefte aan financiële ondersteuning;
- Een ander gevolg is dat we andere wensen hebben met betrekking tot levenskwaliteit; daardoor is er meer maatwerk nodig.

Veranderingen in de zorg

- Mensen wonen over het algemeen langer thuis. Langer thuis kunnen wonen, kent fysieke aspecten (moet het huis worden aangepast), persoonlijke aspecten (hoe veilig voelt iemand zich (alleen) thuis, maar ook sociale aspecten (andere mensen ontmoeten);
- De overheid treedt terug. Dat is niet alleen een gevolg van opeenvolgende bezuinigingen. De overheid beseft zich ook dat inwoners veel zaken prima zelf kunnen en willen doen;
- Door de opkomst van technologische mogelijkheden zoals robotica of het gebruik van apps is het mogelijk om vanuit huis zorg op afstand te ontvangen. Ook kunnen zaken als medicijnen aan huis worden gebracht;
- Kleinschalige zorgvormen die dicht bij huis ontwikkeld kunnen worden maken het mogelijk om in de vertrouwde omgeving te blijven wonen;
- Zorg in de wijk maakt het mogelijk om langer thuis te blijven wonen.

Voorkomen is beter dan genezen

- Als problemen al zijn ontstaan, is de eigen kracht maar in een deel van de gevallen een oplossing;
- Het opbouwen van eigen kracht kan helpen om problemen te voorkomen;
- Eigen kracht kent ook een relatie met gezondheid en financiële zekerheid;
- Door het aanspreken van eigen kracht groeit de zelfwaardering en de zelfverzekerdheid bij mensen;
- Mensen die onderaan de sociale ladder staan, leven korter en hebben vaker last van chronische beperkingen. Daarnaast heeft deze groep vaak minder betekenisvolle sociale contacten. Het ligt voor de hand om hier aandacht voor te hebben bij het versterken van eigen kracht;
- Leefbaarheid en sociale netwerken versterken de mogelijkheid voor eigen kracht.

2.2 Thema: Ontgroening en vergrijzing

Algemeen: Minder jongeren en meer senioren

Termen als ontgroening en vergrijzing hoor je in het openbaar bestuur regelmatig langskomen. Met *ontgroening* bedoelen we dat er steeds minder jeugd in de gemeente woont. Enerzijds doordat er minder kinderen geboren worden. Anderzijds doordat jongeren ook vaak wegtrekken. Het wegtrekken van de jeugd uit de kleine kernen is een landelijke trend. De redenen voor het verhuizen zijn vaak studie en werk. De gemiddelde leeftijd waarop we kinderen krijgen ligt een stuk hoger. Per gezin worden minder kinderen geboren. En daarbij is het minder vanzelfsprekend om kinderen te krijgen. Een kwart van de hoogopgeleide vrouwen krijgt géén kinderen. Landelijk is er al jaren een trend dat er minder kinderen geboren worden.

Met *vergrijzing* bedoelen we dat van de inwoners het aandeel ouderen steeds groter wordt. We worden gemiddeld genomen steeds ouder. Daardoor zijn er relatief meer ouderen. Doordat er minder baby's geboren worden verschuift de verhouding jong-oud ook. Deze twee ontwikkelingen noemen we ook wel de dubbele vergrijzing. Hieronder beschrijven we een paar elementen die van invloed zijn op het effect dat deze trend heeft op onze lokale samenleving.

Leefbaarheid in de kernen: inwoners aan zet

- Inwoners ontwikkelen steeds meer lokale initiatieven om de eigen kern leefbaar te houden;
- Een deel van de inwoners heeft zo'n sterke binding met de eigen kern dat ze niet snel naar een nabijgelegen kern wil verhuizen, ook niet als daar bijvoorbeeld een zorgvoorziening is;
- Met name voor kleine kernen geldt dat het draagvlak voor voorzieningen afneemt. Er zijn eenvoudigweg te weinig inwoners om die voorziening overeind te houden;
- Daarbij valt op dat met name de kleine dorpen het moeilijker hebben. Bestaande voorzieningen zijn daar vaak al minder. Deze voorzieningen zijn door deze ontwikkeling in de huidige vorm ook lastiger in stand te houden.
- Gemeente en andere partijen (zoals de woningcorporatie) trekken zich terug op kerntaken.

Ontwikkeling in de zorg: terug naar de menselijke maat

- Verschuiving van zorg naar wonen. Mensen krijgen meer zorg aan huis.
- Zorgaanbieders ontwikkelen meer kleinschalige initiatieven (kleiner dan 50 eenheden)
- Particuliere initiatieven nemen toe; mensen organiseren meer zelf
- Spanningsveld: vitale ouderen versus hulpbehoevende ouderen;

Wonen: een huis voor je leven?

- Langer thuis blijven wonen vraagt een andere aanpak.
- Mensen blijven langer thuis wonen, en wonen langer in hetzelfde huis;
- Gemeente heeft maar weinig mogelijkheden om de woningvoorraad te beïnvloeden.
- De vraag verschuift van een traditioneel verzorgingshuis naar andere woonvormen

Jongere generatie is minder gebonden

- Jongeren trekken gedeeltelijk weg vanwege opleiding en/of werk. Dit is onomkeerbaar. De huidige generatie heeft een internationale oriëntatie op de arbeidsmarkt;
- Daar staat tegenover dat onze gemeente relatief in trek is bij gezinnen met jonge kinderen. Dat zijn maar voor een deel jongeren die terugkeren. Het kleinschalige en groene karakter van onze gemeente zijn waarschijnlijk de belangrijkste trekkers. Samen met de redelijk gunstige centrale ligging uiteraard.
- Er zijn binnen onze gemeente grote verschillen zichtbaar tussen deelgebieden in terugloop aantal geboortes, en gezinnen met jonge kinderen die zich daar vestigen.

Mobiliteit: minder vervoer (nodig)

- Voor een aantal behoeftes hoeven mensen zich niet meer te verplaatsen. Winkelen via internet, de bezorgservice aan huis. Maar ook digitale ontwikkelingen in de zorg (gebruik van zorg-apps op de smartphone bijvoorbeeld) maken het mogelijk om meer vanuit huis te regelen;
- Daar tegenover staat dat het openbaar vervoer onder druk staat; de bus komt minder in de (kleine) kernen zelf. Daardoor neemt het gebruiksgemak van het openbaar vervoer af;
- De gemeente krijgt er een taak bij: de basismobiliteit. Dit is de opvolger van de regiotali.

2.3 Duurzaamheid

Algemeen

Duurzaamheid is een containerbegrip. Er valt zo veel onder, dat het op zichzelf niet zo veel meer zegt. Duurzaamheid is daardoor een term waar je als thema niet zo veel aan hebt. Een thema moet richting geven. En hoe algemener een thema, hoe minder die term richting geeft. *“De grootste bedreiging van onze planeet is het geloof dat iemand anders ‘m zal redden.”*, zei klimaatdeskundige Robert Swan eens. Daarom halen we uit het thema duurzaamheid een paar elementen die ons wel richting geven.

Ook Buren heeft een rol als het gaat om het behoud van de aarde. De vraag alleen is welke. Daarover gaat dit thema.

Energieneutraal

Fossiele brandstoffen raken ooit op. Daarover zijn deskundigen het eens. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat onze inwoners daarvan steeds minder afhankelijk worden? Is dat überhaupt aan de gemeente? Doen we iets? Of (bijna) niets? Komen we alleen in actie bij vragen van inwoners, of zijn we proactief en stimuleren we ander energiegebruik?

En als we kijken naar onze eigen impact op de planeet? Wat is er nodig voor een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie? Hebben we die ambitie?

Verspilling voorkomen

We denken in Rivierenland regelmatig na over hoe de onze centrale ligging in het land kunnen benutten door meer transport naar en door ons gebied te trekken. Tegelijkertijd zijn er elke dag veel onnodige transportbewegingen. De appels en peren die we in Buren kweken leggen bijvoorbeeld een lange weg af voor ze in onze eigen supermarkten in de schappen liggen. Is dat echt nodig? Kunnen we het stimuleren dat lokaal voedsel ook lokaal geconsumeerd wordt?

En hetzelfde geldt voor afval. Bestaat dat eigenlijk wel? Kunnen we als gemeente bijdragen aan een circulaire economie, waarbij we minder spullen weggooien en meer hergebruiken? Dat vraagt niet alleen meer samenwerking binnen bedrijven, maar ook tussen bedrijven. Ligt daar soms een rol voor Buren?

2.4 Ander gebruik van de ruimte

Algemeen

Een bestemmingsplan bepaalt welke activiteiten wel en niet op een perceel mogen plaatsvinden. Doel daarvan is om de ruimte te ordenen en overlast te voorkomen. We merken echter dat het 'grijze gebied' tussen wat wel en niet wenselijke activiteiten zijn, groeit. Door nieuwe digitale mogelijkheden verandert de behoefte aan het gebruik van ruimte ook.

Accomodatiebeleid

In onze gemeente staan veel gebouwen met een publiek-maatschappelijke functie. Die worden gebruikt voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur, buurt- en welzijnswerk, onderwijs en zorg. Scholen, sporthallen, gymnastieklokalen, maar ook peuterspeelzalen, kinderopvang, bibliotheek, zorgcentra, dorpshuizen, etc. Het gaat daarbij dus niet alleen om gemeentelijk eigendom. Al die gebouwen verschillen onderling. In leeftijd, in beheer en exploitatie en/of in eigendomssituatie.

Tegelijkertijd zien we dat functies van gebouwen soms gecombineerd worden. Dan krijgt een verzorgingshuis ineens dorpshuisachtige functies, terwijl er in datzelfde dorp al een dorpshuis is. Dat zorgt uiteraard voor spanning op de exploitaties van al deze locaties. Om dat geheel inzichtelijk en overzichtelijk te krijgen werkt de gemeente aan Accommodatiebeleid. We willen daarin efficiënt en effectief gebruik maken van al het vastgoed.

Dubbele bestemmingen

Daarnaast zien we dat de maatschappij een flexibele houding van ons vraagt als het gaat om dubbel gebruik van een bestemming. Zo brengt de opkomst van webwinkels (aan huis) bedrijvigheid in woongebieden. En zorg(functies) of landwinkels bij boerderijen vallen eveneens niet onder de oorspronkelijke agrarische bestemming. Deze ontwikkelingen zijn natuurlijk niet per se ongewenst. We willen onderzoeken of en hoe we een flexibiliseringsslag kunnen maken.

2.5 Overheidsparticipatie: Nederland kantelt

Algemeen

Nederland kantelt. Een kanteling van een samenleving met een leidende overheid naar een samenleving waarin de overheid de initiatieven van inwoners volgt. Inwoners worden steeds mondiger en initiatiefrijker. Internetgebruik en social media versterken deze trend. Initiatieven en meningen worden op grote schaal gedeeld. Inwoners creëren met elkaar een nieuwe samenleving, waarin voor de overheid een faciliterende rol is weggelegd. Ze verwachten dat de overheid met ze mee denkt en mee doet. Dit betekent dat wij als gemeente een andere rol moeten aannemen: “ja, en ...” in plaats van “ja, maar ...” of zelfs “nee, tenzij”.

De uitdaging voor ons als gemeente: hoe zorgen we voor de borging van gemeenschappelijk belang in deze nieuwe samenleving? Drie onderdelen die we binnen dit thema willen uitwerken zijn: 1) nieuwe mogelijkheden voor besturen; 2) Beleid en uitvoering: doe het zelf, doe het samen; 3) Dienstverlening: op maat, ieder mens is uniek.

Nieuwe mogelijkheden voor besturen

Door internetgebruik en social media wordt steeds meer informatie transparant en worden inwoners steeds mondiger. Politiek kan hierdoor steeds interactiever worden en mediahypes beïnvloeden de politieke agenda. Dit biedt kansen voor de lokale politiek. Juist in de lokale politiek gaat het om onderwerpen die inwoners direct aangaan. Met het inzetten van digitale middelen kunnen inwoners bijvoorbeeld meedoen in het politieke debat. Hierdoor verandert de manier van besturen. We denken dan bijvoorbeeld aan:

- *Socialcratie*: Een samenvoeging van social media en democratie. Inwoners tonen hun betrokkenheid minder met officiële verkiezingen en de vergaderstructuur, maar meer met social media.
- *Draagspraak*: inwoners maken bij besluitvormingsprocessen een ‘nee’ steeds meer individueel kenbaar via juridische procedures en social media. Met deze inspraak is er niet automatisch draagvlak. Hoe zorgen we voor toch voldoende draagvlak: digitale burgerpanels, een burgerjury?

Beleid en uitvoering: doe het zelf, doe het samen

- *Flexibel beleid, plannen en regelgeving*. De toenemende betrokkenheid van inwoners leidt tot overheidsparticipatie in plaats van burgerparticipatie. Denk hierbij aan inwoners die de overheid vragen om initiatieven mogelijk te maken. We richten nu beleid en plannen in op de wensen en ambities van de gemeente en dit past vaak niet bij de initiatieven van inwoners. Hoe maken beleid, plannen en regelgeving die flexibel genoeg zijn voor de initiatieven van inwoners?
- *Budgetten per kern*. Mogen inwoners zelf bepalen hoe hun leefomgeving eruit ziet? Kan dat bijvoorbeeld door het inzetten van een budget per kern? Een budget dat inwoners zelf mogen inzetten en beheren?
- *Samen met inwoners*. Als overheid hebben we misschien ook doelen die we zelf willen verwezenlijken. Gebruik maken van de creativiteit, ideeën en de realiteit van inwoners maakt dat we doelen sneller halen. Bij onze plannen betrekken we inwoners om te bepalen wat we gaan doen en hoe.

Dienstverlening: op maat, ieder mens is uniek

Maatwerk, bij (aan-)vragen van inwoners gaat het om een flexibele houding van de medewerker. Het betekent ook dat er niet altijd sprake is van gelijke behandeling: één maat die iedereen past. Een andere houding van medewerkers en bestuur. Het betekent ook dat er ruimte moet zijn, bijvoorbeeld binnen de regels om maatwerk te leveren.

- In het sociaal domein betekent het dat ieder traject goed afgestemd moet worden op specifieke behoeften.
- In het ruimtelijk domein kan gekeken worden naar hoe de individuele vraag passend te maken is binnen het plan. Of worden plannen aangepast aan de individuele vraag?

2.6 Regionalisering en regionale samenwerking

Wat verstaan we onder regionalisering?

Demografische en economische verschillen tussen regio's nemen steeds sterker toe. De regio waar meer economische activiteit is, heeft een stijgend inwonersaantal. Dat maakt de regio weer aantrekkelijk om in te investeren en het stimuleert de plaatselijke economie. In krimpgebieden ontstaat er een negatieve spiraal waardoor de leefbaarheid en economische groei in toenemende mate onder druk komt te staan. Regionalisering is enerzijds verstelijking en de geleidelijke uitbreiding van intensief bewoonde gebieden, als gevolg van onder andere bevolkingsgroei, economische omstandigheden en veranderingen in het leefpatroon van de bevolking. En anderzijds krimp en leegloop in de randen van Nederland.

Het wegtrekken van jongeren naar de stad zien we ook in de gemeente Buren. De bevolking in onze gemeente wordt daarmee (ook doordat er minder geboorten zijn) steeds ouder. Daardoor komen de voorzieningen onder druk en wordt de gemeente Buren nog minder aantrekkelijk om te wonen. Daarom moet gezocht worden naar slimme oplossingen. We moeten dan ook kijken naar oplossingen buiten onze gemeente, want inwoners leven en werken in een groter gebied. Zij gaan naar de omliggende gemeenten voor voorzieningen die niet in Buren zijn. Of voor een groter aanbod van voorzieningen. Als we kijken naar leefbaarheid moeten we over onze eigen grenzen heen kijken en naar hoe we het belang van de inwoners het beste dienen.

Samenwerking in en buiten de regio is noodzakelijk

De demografische verandering en de decentralisatie van taken maakt het nodig om intensiever samen te werken. We zijn de laatste jaren immers verantwoordelijk geworden voor taken die we voorheen niet hadden. Om deze taken goed en professioneel uit te kunnen voeren, is het belangrijk deze samen met andere gemeenten op te pakken. Bij dit thema denken we aan:

- Samen uitvoeren van taken met andere gemeenten;
- Het delen van risico's met andere gemeenten op grote vraagstukken.
- Verbeteren van de bestuurlijke samenwerking (en besluitvorming): regionaal denken gaat hand in hand met regionaal doen. Besluiten nemen in het belang van de inwoner betekent soms ook besluiten nemen alleen (op korte termijn) regionaal voordeling zijn.
- Regionaal inzetten op promotie en branding van de regio. Een regionaal investeringsfonds voor de uitvoering van initiatieven van inwoners?